

Handläggare
Erica Björklund
Telefon: 08-50825292**Till**
Kommunstyrelsen

Remiss av Betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid.

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/1523.

Förvaltningens beslut

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108) till Socialförvaltningen för yttrande.

Syftet med utredningen är att se över möjligheterna till att öka digitaliseringen och effektivisera datahanteringen inom Socialförsäkringsområdet för att minska felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Utredningen bedömer att de rättsliga möjligheterna för digitalisering inom socialförsäkringsområdet är relativt goda, men att det finns en osäkerhet hos myndigheterna kring den rättsliga tillämpningen och vissa begränsningar i lagstiftningen. Utredningen föreslår därför flera åtgärder i form av uppdrag till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket, ändring av ändamålsbestämmelser i 114 kap. Socialförsäkringsbalken (2010:110) samt nya lagar och förordningar för ett nationellt frånvaroregister om barns och ungdomars skolfrånvaro. Dessutom föreslås ett tillägg i Offentlighet- och sekretesslagen (2009:900) för att stärka och skydda sekretessen för barn och ungdomar med utgångspunkt i förslaget om ett nationellt frånvaroregister. Sammantaget syftar förslagen till att öka rättssäkerheten, motverka felaktiga utbetalningar och effektivisera handläggningen.

Utredningen föreslår därtill att data om frånvaro från utbildningsverksamhet ska kunna användas av socialtjänsten för att möjliggöra att barn och ungdomar med hög frånvaro fångas upp och erbjuds stöd och insatser i ett tidigt skede.

Utredningen framhåller att samtliga förslag utformats med hänsyn till att skydda den enskildes integritet samt i enlighet med barns bästa.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen men betonar behovet av tydlig reglering för när automatiserad informationsinhämtning är motiverad, för att undvika slentrianmässig datainsamling och värna om den personliga integriteten – i synnerhet för barn och ungdomar.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har bett Socialförvaltningen att svara på remiss av Betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108).

Ärendet

Utredningen om digitalisering mot felaktiga utbetalningar i socialförsäkringen har av regeringen den 20 juni 2024 getts i uppdrag att utreda hur digitaliseringen inom socialförsäkringen kan stärkas, med fokus på sjukpenning, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer. Målet är att förebygga bidragsbrott och felaktiga utbetalningar, förbättra den individanpassade servicen samt effektivisera handläggningen av socialförsäkringsärenden.

I uppdraget ingick att:

- analysera och lämna förslag på hur Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kan digitalisera inhämtning av nya data samt tillvaratagande av befintliga data med stöd av ny teknik,
- analysera och lämna förslag till hur myndigheterna kan kontrollera och kvalitetssäkra individuppgifter,
- identifiera hinder för att tillvarata digitala lösningar i nuvarande regelverk,
- sammanfatta befintliga möjligheter som identifierats avseende nyttjande av digitalisering inom socialförsäkringsområden, samt
- lämna nödvändiga författningsförslag kopplat till utredningens syfte.

Utredningen överlämnar betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108) i november 2025.

Utredningens förslag

Utredningen föreslår huvudsakligen följande:

- Utökade möjligheter för myndigheter (särskilt Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten) att behandla personuppgifter genom;
  - ett nytt och brett formulerad ändamålsbestämmelse i 114 kap. Socialförsäkringsbalken (2010:110), alternativt;
  - ett tillägg i nuvarande bestämmelse i 114 kap. Socialförsäkringsbalken (2010:110).
- Uppdrag till Pensionsmyndigheten att utreda förutsättningarna för schablonisering av boendekostnader inom bostadstillägg för pensionärer.
- Uppdrag till Skatteverket att kartlägga förekomsten av fel i individuppgifter.
- Uppdrag till Försäkringskassan att stärka arbetet kring datahantering.
- Ett nationellt frånvaroregister avseende barns och elevers frånvaro från utbildningsverksamhet, reglerat genom ny lag och förordning.
- Förändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:900) för att stärka skyddet kring de uppgifter om barn och ungdomar som ska finnas i frånvaroregistret.

Utredningen framför att förslagen i sin helhet ska leda till ökade möjligheter för myndigheter att inhämta och tillvarata data på ett automatiserat sätt, vilket främjar och effektiviserar handläggning inom socialförsäkringsområdet och minskar risken för felaktiga utbetalningar kopplat till felaktiga uppgifter. Utredningen ställer krav på att berörda myndigheter anpassar nuvarande arbetssätt och digitala lösningar för att kunna tillvarata de förutsättningar som ges av förslagen.

Utredningen framhåller att förslaget om ett nationellt frånvaroregister dels möjliggör för Försäkringskassan att motverka felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, samtidigt som det möjliggör för socialtjänsten att i ett tidigt skede erbjuda stöd och insatser till barn och ungdomar med hög utbildningsfrånvaro, vilket motverkar utanförskap och främjar barns och elevers hälsoutveckling.

I utredningen har en barnkonsekvensanalys genomförts, med syfte att säkerställa att förslaget om ett nationellt frånvaroregister är förenligt med vad som anses vara barns bästa och med barnkonventionen. Analysen beskriver att förslaget är förenligt med barns bästa, stärker skyddet för barn och ger förutsättningar för att fånga upp behov i ett tidigt skede.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för strategi och utveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen lämnar synpunkter på de delar av utredningens förslag som bedöms relevanta utifrån förvaltningens verksamhetsområden och lämnar övriga delar utan kommentarer. Socialförvaltningen lämnar inga bedömningar eller synpunkter om de uppdrag som regeringen föreslås lämna till Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten.

Socialförvaltningen instämmer med utredningen att ett effektivt informationsutbyte är avgörande för att motverka felaktiga utbetalningar, fusk och bidragsbrott. Dagens manuella informationsinhämtning mellan myndigheter är tids- och resurskrävande och kan förlänga handläggningstiderna. Automatisering kan effektivisera processen, minska risken för felaktiga beslut och möjliggöra att fel upptäcks innan utbetalningar sker.

Utredningens förslag berör främst de statliga myndigheterna och innebär inte direkt utökade möjligheter för socialtjänsten, men effekterna är ändå nära kopplade till socialtjänstens handläggning av ekonomiskt bistånd. Felaktiga beslut hos exempelvis Försäkringskassan kan generera ytterligare fel vid bedömning om ekonomiskt bistånd, då informationsutbyte är centralt i utredningsarbetet. Socialförvaltningen bedömer därför att förslagen kan ge positiva effekter i flera led inom offentlig sektor genom att minska felaktiga utbetalningar även inom socialtjänsten.

Då handläggningstiderna kan vara långa för vissa socialförsäkringsförmåner förekommer det att enskilda vänder sig till socialtjänsten för kompletterande försörjningsstöd i väntan på beslut om andra förmåner och ersättningar, exempelvis från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Digitalisering och schablonisering kan bidra till kortare handläggningstider och därmed minska behovet för den enskilde att ansöka om ekonomiskt bistånd i väntan på andra förmåner och ersättningar. Socialförvaltningen bedömer att detta är positivt både för den enskilde och för kommunerna.

Möjligheten för de statliga myndigheterna att inhämta information om skolfrånvaro från ett nationellt frånvaroregister kan bidra till mer rättssäkra beslut inom socialtjänsten. I de fall som den enskildes rätt till förmån från exempelvis Försäkringskassan påverkas till följd av ett barns eller ungdoms skolfrånvaro, indikeras även socialtjänsten att se över huruvida detta påverkar rätten till ekonomiskt bistånd.

Utredningen menar att många felaktiga utbetalningar i välfärden kan stoppas med ett nationellt frånvaroregister. Socialförvaltningen bedömer att detta kan leda till att socialtjänsten som yttersta skyddsnät tillfälligt får ett ökat inflöde av personer som står utan försörjning när utbetalningar av annan ersättning stoppas. En sådan effekt bör dock vara övergående.

Utredningen föreslår att socialtjänsten ska ta del av frånvaroregistret för att i ett tidigare skede upptäcka barn och ungdomar i behov av stöd. Skolan har redan idag anmälningsskyldighet till socialtjänsten vid skolfrånvaro och inom Stockholms stad finns det en uppbyggd struktur för samverkan mellan skola och socialtjänst kring stöd till målgruppen. Den nya socialtjänstlagen möjliggör dessutom insatser utan behovsprövning för målgruppen för att fånga upp och ge stöd i ett tidigare skede. Förvaltningen bedömer därför att det är otydligt gällande hur registret praktiskt kan användas och hur det kan leda till insatser i ett tidigare skede.

Förvaltningen ser att en ökad digitalisering och automatisering av myndigheternas informationsutbyte har flera fördelar, men ser samtidigt att det krävs en tydlig reglering kring inhämtning och hantering av data – både för att motverka slentrianmässig inhämtning och ur ett integritetsperspektiv. För att värna den personliga integriteten bör uppgifter endast hämtas när det är nödvändigt för myndighetens uppdrag, vilket även lyfts i utredningen.

Utökade möjligheter till automatiserad datahantering och införandet av ett nationellt frånvaroregister bör även ses i ett större sammanhang. Myndigheternas möjligheter att dela information har successivt stärkts, samtidigt som delar av sekretesslagstiftningen redan har lättats. Mot denna bakgrund framhåller förvaltningen vikten av att noggrant beakta de integritetsmässiga konsekvenserna för den enskilde.

Mot bakgrund av utredningens förslag och med utgångspunkt i de inspel som nämnts härtill, ställer sig förvaltningen i huvudsak positiv till en ökad möjlighet för myndigheterna inom socialförsäkringsområdet att genom digitalisering motverka felaktiga utbetalningar, effektivisera och stärka rättssäkerheten i handläggningen.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till Kommunstyrelsen som svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2026-01-18
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2026-01-18